

Załącznik do Uchwały Nr XVI/129/15
Rady Gminy Dzierżoniów
z dnia 26 listopada 2015 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

WSTĘP.

Przemoc jest zjawiskiem występującym coraz powszechniej. Każdego dnia znajdujemy doniesienia w mediach o krzywdach wyrządzonych ludziom przez inne jednostki, o maltretowaniu słabszych – dzieci, osób starszych, o znęcaniu się nad najbliższymi. Wykorzystujemy swoją przewagę, władzę, siłę do sprawiania cierpienia innym lub przeciwnie: demonstrujemy własną bezsilność i potrzebę czyjejś uwagi, sprawiając ból, poniżając, zmuszając do uległości czy szukania pomocy. Wśród wielu zatrważających zjawisk obserwujemy jeszcze jedno – przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Przemoc stała się zatem swoistym rodzajem rozrywki, zabawy. Choć przemoc, agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a jednocześnie wzrastającego nią zainteresowania¹

Dokument jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020.

Podstawę prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie stanowią:

- a) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 r. poz.1390)
- b) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 ze zm.),
- c) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. Nr 163, ze zm.),
- d) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

1 J. Wawrzyniak (red) Socjologiczne i psychologiczne aspekty przemocy, Łódź 2007 s. 7

I. INFORMACJE OGÓLNE.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmierne głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że „... przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń”². Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest przez art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Mówi on, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające dobra lub prawa osobiste członka rodziny lub innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania się negatywnych skutków w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Według światowej Organizacji Zdrowia przemoc to : celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub depryzację.

Prostą i zrozumiałą dla przeciętnego człowieka interpretację zjawiska przemocy domowej możemy znaleźć w Słowniku Języka Polskiego, która określa przemoc domową jako **„fizyczną przewagę wykorzystywaną do czynów bezprawnych wykonywanych na kimś, lub narzuconą bezprawnie władzę lub panowanie.”** Każda forma przemocy powoduje ból i cierpienie, zawsze narusza prawa osobiste i dobro ofiary oraz jest intencjonalna.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi, tj. nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, pracowników wymiaru sprawiedliwości, pracowników służb zdrowia, a także księży. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, ale także przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Jest ona poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Może nieść ze sobą tragiczne skutki psychospołeczne, w skrajnych przypadkach prowadzi do poważnych okaleczeń, a nawet zabójstw.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE DZIERŻONIÓW

Gminę Dzierżoniów zamieszkuje 9228 mieszkańców. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym od 18 do 64 lat 6.333 osoby z tego 3.104 kobiety, które stanowią ok. 30% mieszkańców (dane Urzędu Gminy Dzierżoniów „Ewidencja Ludności”).

W latach 2013 -2015 zdarzały się przypadki, że do Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów trafiają osoby, które doświadczają przemoc a które nigdy wcześniej nie wzywały na interwencję Policji i nie informowały dzielnicowego o istniejącej trudnej sytuacji.

Warto zauważyć, że także bardzo często lokalne środowiska osób znajdujących się w kręgu przemocy niejednokrotnie przyjmują postawę tzw. „zmowy milczenia”. Przejawia się to między innymi w postaci biernej obserwacji zaistniałej sytuacji oraz unikaniem współdziałania z instytucjami (np. Policja). W zachowaniu tym społeczność kieruje się m.in. chęcią utrzymania poczucia własnego bezpieczeństwa.

Pracownicy socjalni w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie sporządzają „Niebieską Kartę”, którą następnie przekazują przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Działaniem wzmacniającym poszkodowane rodziny jest dążenie do ustanowienia dozoru kuratora sądowego dla rodziny. Choć zjawisko istnieje, widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania procedury „Niebieskiej Karty”.

Tab. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego

wyszczególnienie	2013		2014		do 31.10.2015r.	
Ogólna liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	230		219		187	
Liczba rodzin w których stwierdzono przemoc	15		23		11	
Liczba wypełnionych Niebieskich Kart z tego założone przez :	15		24		13	
	OPS	3	OPS	8	OPS	1
	KPP	10	KPP	16	KPP	12
	Oświata	2	Oświata	0	Oświata	0

*dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów

Z danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów wynika, że w w 2013 roku założonych zostało 15 kart a w roku 2014 - 24. Świadczyć to może o większej świadomości mieszkańców Gminy Dzierżoniów gdy idzie o sprawy związane z przemocą. Pocieszający jest jednak fakt, że pokrzywdzone osoby częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie. Wszakże celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Tab.2 Liczba interwencji domowych z powodu przemocy w rodzinie

Rok	2013	2014	do 30.09.2015
Liczba interwencji domowych z powodu przemocy w rodzinie	12	16	12

III. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dzierżoniów.

Mocne strony:

- a) kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne,
- b) zjawisko nagłaśniane przez media,
- c) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dzierżoniów
- d) znajomość środowiska,
- e) współpraca służb.

Słabe strony:

- a) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości,
- b) niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej,
- c) brak specjalistów do pracy z rodziną,
- d) małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szanse:

- a) zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- b) stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin.

Zagrożenia:

- a) bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów,
- b) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- c) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU.

Celem głównym Programu jest powstanie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie z problemem przemocy domowej.

V. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.

Cel szczegółowy 1:

Koordinacja działań lokalnych podmiotów.

Działania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Dzierżoniów Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu:

- a) kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- b) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi,
- c) monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy,
- d) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- e) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- f) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- g) występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów wraz z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,
- liczba posiedzeń Grup Roboczych.

Cel szczegółowy 2:

Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

- a) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym,
- b) ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- c) prowadzenie gabloty informacyjnej w Ośrodku Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów,
- d) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- e) publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,
- f) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów
- Urząd Gminy Dzierżoniów
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie

Wskaźniki:

- liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba osób kończących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba rozpowszechnionych plakatów, ulotek i broszur,
- liczba osób odwiedzających stronę internetową Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów

Cel szczegółowy 3:

Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Działania:

- a) wsparcie specjalistów w formie porad przygotowanych do skutecznego zajmowania się tą problematyką,
- b) wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty”,
- c) budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- d) zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- e) nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji,
- f) monitorowanie prowadzonych programów,
- g) utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc.

Realizatorzy:

- Wójt Gminy Dzierżoniów.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów.
- Komenda Powiatowa Policji.
- Szkoły.
- Kuratorzy Sądowi.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia.
- Prokuratura Rejonowa.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji,
- liczba założonych „Niebieskich Kart”,
- liczba i rodzaj form pomocy udzielonych ofiarom przemocy w rodzinie.

VI. ADRESACI PROGRAMU.

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Dzierżoniów a w szczególności:

- rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy,
- rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- świadków przemocy,
- osób stosujących przemoc,
- sprawców przemocy,
- realizatorów Programu

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są finansowane z budżetu gminy, ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy (art.6 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

VIII . PROGNOZOWANE EFEKTY.

Zakładamy, iż realizacja Programu w latach 2016-2020 przyczyni się do:

- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,

- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- systematycznej edukacji środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszury, a także zamieszczanie informacji na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Dzierżoniów,
- zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- zbudowania systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
- spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie.

IX. MONITORING PROGRAMU.

Wójt Gminy sprawuje na bieżąco nadzór na realizację systemu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

Poszczególne działania i procedury podlegać będą monitoringowi, mającemu na celu stałą poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe przypadki przemocy. W ewaluacji poddane ocenie zostaną rezultaty uzyskane w wyniku porównywania z następującymi wskaźnikami:

- liczba rodzin zarejestrowanych i zdiagnozowanych, jako środowiska zagrożone występowaniem zjawisk przemocy, w stosunku do roku ubiegłego,
- liczba wdrożeń „Niebieskiej Karty”,
- główne przyczyny występowania przemocy,
- liczba rodzin i osób objętych terapią,
- liczba zarejestrowanych zjawisk przemocy,
- liczba interwencji kryzysowych, w tym liczba osób, którym udzielono zastępczego schronienia i innych form pomocy,
- liczba sprawców objętych programami korekcyjnymi,
- liczba szkoleń dla kadry - realizatorów programu,
- liczba wdrożonych programów edukacyjnych,
- liczba kampanii informacyjnych w środowisku lokalnym.

Do systematycznego monitoringu programu zobowiązuje się Przewodniczącego Zespołu. W terminie do końca lutego każdego roku Przewodniczący Zespołu przedkłada sprawozdanie z realizacji programu.